

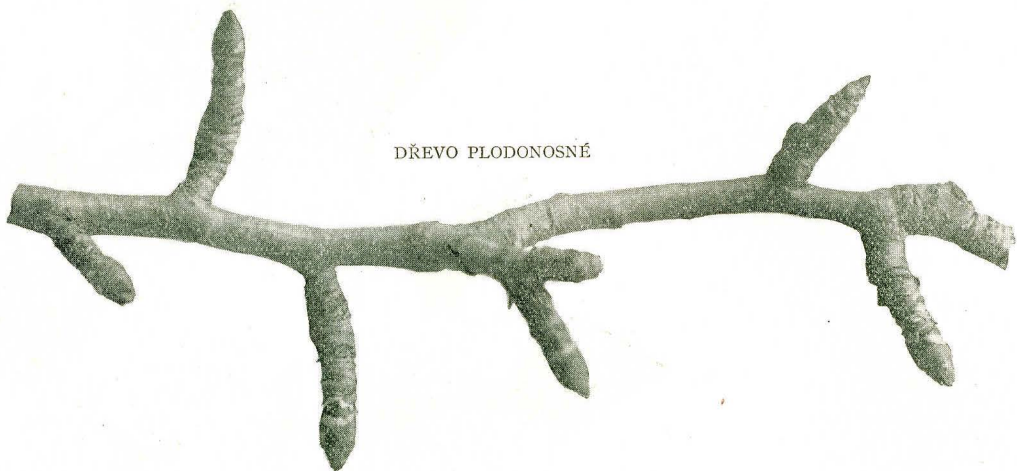
ESPERENOVA MÁŠLOVKA

ŘÍHA, Jan. České ovoce v. Hrušky. 3. Nezměněné vyd. Praha: Čs. grafická unie, 1937.

Esperen's Hermbirke Bergamote Lucrative

LETOROST

DŘEVO PLODONOSNÉ

ESPERENOVA MÁŠLOVKA

Ke konci září nebo v prvých dnech října, škoda, že právě v čas, kdy jest všeho ovoce nadbytek, uzrává, krásou sice nevynikajíc tato výborná hruška, snad nejchutnější ze všech zrajících současně.

Její domovem jest Belgie. Neví se však nic určitého, kdo ji asi vypěstoval. Jeden spis uvádí, že vypěstoval ji major Esperen v Mechelen, jiný tvrdí, že M. Frévée v Maubeuge byl tak šťasten a získal ji ze zasetých jader. Z Belgie se rozšířila na všechny strany a získala sobě, hlavně ve Spojených státech, takové obliby, že ji řadí mezi všemi hruškami hned na druhé místo.

U nás nenalezla valného rozšíření a jen v podhořích jest více vážena. Příčinu, proč tak málo bylo si jí všímáno, těžko uhodnouti, snad jí nikdo nedoporučil. Snad také její zelená barva, která až v okamžiku plné zralosti poněkud žloutne, následkem čehož nepozorovaně přezraje, každému se nezamlouvá. Ale máme málo takových odrůd, které by jinak se honosily tolika dobrými vlastnostmi, jako právě tato.

Daří se jí všude, kde jen hruška vůbec může růsti, každá půda jest jí vhod, jen přílišně suchá jí škodí, plody opadávají a které zbudou, zůstanou velmi drobné. Na polohu není nutno dbáti, ať v chráněné, ať otevřené drží pevně na stromě a větry jí neškodí. Také výhodná jest okolnost, že plodí ve velkých chomáčích, často 8—10 plodů pohromadě, takže se plody navzájem jaksi podporují a tím více odolávají větrům. Tato vlastnost, pak že strom pěkně roste jako topol do výše a plody až do konce jsou úplně zelené, činí ji velice způsobilou k vysazování podél silnic a cest, taktéž i do polních a domácích sadů. V malých zahrádkách ji lze pěstovati ve tvaru jakémkoliv jako krsek, nejlépe však jest, nechati ji volně růsti a řez obmeziti jen na nejnütnější a k občasnému zmlazení.

Plodnost začíná velice brzo, plodívá i při nejbujnějším vzrůstu již ve školce a plodívá tak hojně, že brzo přestává růsti a tu jí nutno přihnojením ve vzrůstu napomáhati.

Na kdouli se jí daří špatně, zprvu roste sice, ale brzo odumírá; tu nezbyvá, než použití pláňky anebo mezišlechtění na jiný, na kdouli dobře rostoucí druh. Jinak zůstává strom

zcela zdravý; není známo, že by někdy zmrzla, také i v čas květu jest velmi otužilá a menší mrazy jí neškodí. Plísním úplně vzdoruje, listy i plody jsou vždy úplně čisté.

Z mládí roste velice bujně, zcela kolmo vzhůru, tvoří skvostné, rovné kmeny a rozvětňuje se v úzkou a vysokou korunu, která nebývá nikdy veliká, větve bývají obaleny krátkým, plodonosným dřevem a často se pak sklánějí pod tíhou plodů.

Letorosty narůstají zprvu dlouhé, silné a rovné, později po zmírnění vzrůstu zcela krátké, bývají pod oky zcela mírně zprohýbány, málo se lesknou, jsou žlutavě zelené, na slunečné straně žlutavě zahnědlé a poseté zcela nenápadně jemnými, velice mírně vyvstálými píhami.

Pěkně vyvinutá oka jsou středně veliká, po letorostu hustě rozdělena, málo odstávají, mají šupiny hnědé, šedě ovroubené a jsou na patkách delších, s oky téměř splývajícími, mírně vydutých, buď oblých, nebo zcela nepatrně žebérkatých. (Viz obraz.)

Na jaře rašící lístky jsou zelené, přihnědlé a lehce ochmýřené; po ukončeném vývoji bývají asi 80 mm dlouhé a 45 mm široké, eliptické, některé jsou ploše rozložené, jiné bývají po délce mírně na způsob srpku, napříč člunkovitě prohnuty, jsou silné, tmavězelené, lesklé a mají kraj drobně pilovitě vroubkovaný a jsou na řapících 30—50 mm dlouhých; ke konci letorostu jsou malé, více srpkovitě prohnuté a mají řapíky 15—20 mm dlouhé a opatřené úzkými kopinatými palisty. Příplodní jsou asi zprvu uvedené velikosti i tvaru, jen některé bývají užší a delší, ale řapíky mají až 60 mm dlouhé.

Květní poupata, jejichž se vyvinuje veliké množství, bývají krátká, vejčitá, tupě zakončena, mají šupiny hnědé, z nichž jen některé jsou ovroubené šedě. Z těch vykvétají květy pěkné, velké, z plátků okrouhlých tak sestavené, že téměř se dotýká plátek plátku. (Viz obraz.)

Připojený barevný obraz, který byl zhotoven podle plodů s vysokého stromu z okresní školky v Chlumci nad Cidlinou, znázorňuje plody v nejkrásnějším vývoji, které vážily 140—180 g, při veliké úrodě zůstanou menší, těžké asi tak 100—120 g, s krsků naproti tomu jsou větší, než jak nejprve uvedeno. Tvar velkých i malých plodů zůstává stejný, povždy jsou jako vykroužené a stejnoměrné.

Otevřený kalich sestaven jest z ústů úzkých, krátkých, odspodu zdužnělých, vztyčených, jejichž špičky jsou šedé a mázdrovité, takže mezi ústy zůstávají mezery; vězí v jamce mělké, pěkně miskovitě vykroužené a jen zřídka po okraji velice mírně zhrbolené.

Krátká, silná, dřevnatá, jednotlivě i z části zdužnělá stopka jest zelená, porezavělá a bývá na špičku plodu jako přitlačena, jednotlivě trčí z malé, těsné jamky.

Slupka se málo leskne a jest hladká, výjimkou rzí jemně zdrsňelá, se stromů jest zcela zelená a někdy lehce zarudlá, později v době zralosti maličko žlutne tak, že zeleně prokvétá a strana sluncem ožehlá bývá buď žlutší, anebo zcela mírně rudě nadechlá; jemné, rzivé, dílem zeleně ovroubené píhy pokrývají hustě celý plod, ve stínu nejsou však tak patrný; sem tam stříknuta bývá drobná, jemná rez, některé jsou zcela rzi prosty, jiné blíže kalicha více a hustěji porezavělé, rez jest barvy bronzové a nevadí nijak sličnosti plodu.

Dlouho na stromě ponechané plody zežloutnou úplně, ale pak nemají již chuti.

Bělavá, lehce do žlutavělososova se měnící dužnina bývá zdánlivě jemně zrnitá, ale jest máslovitá a i zcela se rozplývá v ústech, jest hojně šťavnatá, chuť její sladká, velmi dobrá a libě muškatelově kořenitá.

Jemnou zrninou obklopený jaderník má osu plnou a chová v poměrně malých pouzdrech pěkně vyvinutá, světle hnědá jádra s malým hrbolkem na temeni.

Česati se má kolem 20. září, ukládá se do chladné místnosti, načež, někdy již poslední dny září, jindy až v prvních dnech října, maličko žlutě prokvétá a k jídlu dospívá, což se také prozrazuje velice libou muškatelovou vůní; jakmile začne od stopky měknouti, nutno ji rychle spotřebovati; zraje postupně po celý měsíc říjen. Z plodů na stromě dlouho ponechaných zanechají vosy obyčejně pouhé slupky.

Jest to výborná hruška na stůl; na trh není pro svoji barvu dosti úhledná, kdo ji však jednou koupí a okusí, nedá se mýlití a žádá ji opět. Dopravu snese, jen když se tak stane hned po otrhání, později velice trpí tlakem. Hospodyňky tvrdí, že dává výborné úchovky, které jsou hledanou pochoutkou.

Bláha o ní napsal: Strom roste spoře, jest nadmíru úrodný, hodí se pro nízké tvary, plísňemi netrpí.

V zahradách Zemského pomologického ústavu v Troji ji chovají pod jménem Máslovka Esperenova, čís. 405.

Popisy se nalézají v „Handbuch der Obstkunde“, čís. 193, Lucas „Die wertvollsten Tafelbirnen“, čís. 21, Esperen's Herrnbirne se značkou oo!××. Leroy „Dictionnaire de Pomologie“ čís. 122, Bergamote Lucrative.

Dále jsou známa synonyma: Jasníe paňska, Arbre Superbe, Arbre Superbe Urbaniste, Autumn Melting, Belle-Lucrative, Bergamote Fievée, Beurré Lucratif, Doyenné d'Automne, Excellentissime, Fondante d'Automne, Grésillier, Herren-Bergamotte, Fondante de Maubeuge, Lucrate, Oberdick's Butterbirne, Seigneur (P. du), Seigneur d'Espéren, Bergamotta Lucrativa.

